

SON KONUŞMA

Hayat Üzerine Dersler

Carnegie Mellon Profesörü

Randy Pausch

Jeffrey Zaslow ile

Çeviren: Merve Duygun

 [instagram.com/serbest.kitaplar](https://www.instagram.com/serbest.kitaplar)

 x.com/SerbestKitaplar

 [facebook.com/SerbestKitaplar](https://www.facebook.com/SerbestKitaplar)

 [pinterest.com/SerbestKitaplar](https://www.pinterest.com/SerbestKitaplar)

 [goodreads.com](https://www.goodreads.com)

Randy Pausch, Jeffrey Zaslow

Son Konuşma
Hayat Üzerine Dersler

The Last Lecture

Çeviren: Merve Duygun

Serbest Kitaplar: 28
ISBN 13: 978-605-73897-7-0
3. Baskı: Temmuz 2026
2. Baskı: Mayıs, 2023
1. Baskı: 2008 (Butik Yayıncılık)

Copyright © 2023, Serbest Kitaplar
Copyright ©2008 Perseus Books (bir Hachette Group markasıdır)
Türkçe çeviri Copyright © 2008, 2023, Merve Duygun

Bu kitabın yayın hakkı Nurcihan Kesim Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Yayına Hazırlayan: Selçuk Durgut
Kapak Tasarımı: Gökhan Yücesan
Sayfa Tasarımı: Serbest Kitaplar
Baskı: Tarcan Matbaası • Sertifika No: 47663

Randy Pausch, Carnegie Mellon Üniversitesi'nde Bilgisayar Bilimleri, İnsan-Bilgisayar Etkileşimi ve Tasarım profesörüdür. 1988'den 1997'ye kadar, Virginia Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. Ödüllü bir öğretmen ve araştırmacı olan Pausch, Adobe, Google, Electronic Arts (EA) ve Walt Disney Imagineering ile çalıştı ve Alice projesinin öncülüğünü yaptı.

Jeffrey Zaslow, "Son Konuşma"yı dinleyen ve dünya çapında ilgi uyandıran hikayeyi yazan Wall Street Journal gazetesi köşe yazarıydı. Aynı zamanda Carnegie Mellon mezunu olan Zaslow, bir yazar olmanın yanı sıra kitabın mesajını daha da geniş bir kitleye yayan üretken bir konuşmacıydı.

Son Konuşma'nın ilk yayınlanışından sonra hem Randy hem de Jeffrey hayatlarını kaybetmiş olsalar da mirasları; kitabı okuyan, konuşmayı izleyen ve çocukluk hayallerine gerçekten ulaşmak için onların hayatlarından ilham alan milyonlarca insan sayesinde yaşıyor.

İÇİNDEKİLER

KISIM I	
SON KONUŞMA	11
KISIM II	
GERÇEKTEN ÇOCUKLUK HAYALLERİNİZİ GERÇEKLEŞTİRMEK	27
KISIM III	
MACERALAR ... VE ALINAN DERSLER	60
KISIM IV	
BAŞKALARININ HAYALLERİNE OLANAK VERMEK	102
KISIM V	
HER ŞEY HAYATI NASIL YAŞADIĞINIZA BAĞLI	123
KISIM VI	
SON SÖZLER	187

Giriş

*Hayal kurmama izin veren aileme
teşekkürler, çocuklarımlın sahip olacağı
hayallere umutla...*

BENİM BİR MÜHENDİSLİK PROBLEMİM VAR.
Genel anlamda, hârika bir fiziksel forma sâhip olsam da, karaciğerimde on tane tümör var ve sâdece birkaç aylık ömrüm kaldı.

Üç küçük çocuğum var ve hayâllerimin kadınıyla evliyim. Her ne kadar kendim için üzülecek yeterince sebebim olsa da, bunun onlara –ve bana da– bir faydası olmazdı.

Bu yüzden, çok sınırlı zamanımı nasıl yaşamalı?

En önemli kısım, ailemle olmak ve onlarla ilgilenmek. Hâlâ şansım varken, onlarla geçirdiğim her ana kucak açıyor ve bensiz bir yaşamda hayatlarını kolaylaştırmak için gereken lojistik konularla ilgileniyorum.

Diğer kısmı ise, onlara, geçen yirmi yılda öğretebileceklerimi, bu kısa zamanda nasıl öğreteceğim. Şimdi onlar, bu tip konuşmalar için çok gençler. Tüm anne ve babalar, çocuklarında doğruyla yanlışı, önemli olduğunu düşündüğümüz şeyi ve yaşamın getireceği zorluklarla nasıl başa çıkabileceğini öğretmek ister. Biz aynı zamanda, kendi yaşamlarını nasıl sürdüreceklerini öğretmek adına, bizim yaşamımıza dâir bazı öyküleri bilmelerini isteriz. Benim bu arzum, beni Carnegie Mellon Üniversitesi'nde bir “son konuşma” yapmaya itti.

Bu konuşmalar rutin olarak kayda alındı. O gün ne yaptığımı biliyordum. Akademik bir konuşma yapmanın câzibesi altında, kendimi, bir gün çocuklarıml için sâhile vuracak bir şişenin içine koymaya çalışıyordum. Bir ressam olsaydım, onlar için resim yapardım. Bir müzisyen olsaydım, onlar için müzik bestelerdim. Ama ben konuşmayım.

Ben de konuştum.

Yaşamın güzelliği ve her ne kadar benim az kalmış olsa da, yaşamı ne kadar takdir ettiğimi anlattım. Dürüstlük, doğruluk, minnet ve el üstünde tuttuğum diğer değerler hakkında konuştum. Ve sıkıcı olmamak için çok gayret gösterdim.

Bu kitap, benim sahnede başladığım şeyi devam ettirebilmemin bir yolu. Zamanım değerli olduğu ve ben tüm günlerimi çocuklarımla birlikte geçirmek istediğim için, Jeffrey Zaslow'dan yardım istedim. Her gün, bisikletimde dolaşarak, sağlığım için gereken egzersizleri yaptım. Elli üç uzun bisiklet gezisi boyunca, kulağımdaki kulaklıklarla, Jeff'le telefonda konuştum. Sonra o, benim öykülerimi –sanırım yirmi üç “nutuk” da diyebiliriz– bu elinizde tuttuğunuz kitaba dönüştürmek için günlerini harcadı.

En başından beri biliyorduk; Bunların hiçbiri, hayatta bir ebeveynin yerini tutamaz. Ama mühendislik, kusursuz çözümler bulmak değil, sınırlı kaynaklarla elinizden gelenin en iyisini yapmaktır. Hem nutuk, hem de bu kitap, tam da bunu gerçekleştirme girişimlerimdir.

I

SON KONUŞMA

1

Yaralı Bir Aslan da Kükremek İster

PEK ÇOK PROFESÖR, “SON KONUŞMA” ADIYLA KONUŞMALAR YAPAR. Belki birine denk gelmişsinizdir.

Üniversite kampüslerinde bu yaygın bir uygulamadır. Onlardan, ölümlerini düşünmeleri ve onlar için en önemli şeyin ne olduğunu bulmaları istenir. Ve onlar konuşurken, dinleyiciler ister istemez aynı soruya kapılırlar: Son şansımız olduğunu bilseydik, dünyaya hangi gerçeği bildirmek isterdik? Yarın ölecek olsaydık, neyi miras olarak bırakırdık?

Yıllardır, Carnegie Mellon’ın “Son Konuşma Serileri” vardı. Ama organizatörler benden bunu yapmamı istediğinde, bu serinin adını “Yolculuklar” olarak değiştirip, seçilmiş profesörlere “kişisel ve profesyonel yolculuklarından düşünceler sunmalarını” istediler. Duyduğum en heyecan verici tanım değil, ama kabûl ettim. Bana Eylül ayı verilmişti.

O dönemde, pankreas kanseri teşhisi kondu, ama ben iyimserdim. Belki hayatta kalmayı başaran o şanslı insanlardan biri olurum.

Tedavi olduğum sırada, konuşmaları düzenleyenler bana e-postalar göndermeye başladı. “Ne hakkında konuşacaksınız?” diye sordular. “Lütfen bir teori sunun.” Akademi dünyasında, kişi başka şeylerle bile meşgûl olsa –örneğin ölmemeye çalışmak gibi– göz ardı edilemeyecek bir resmiyet vardır. Ağustos ayının ortalarında bana, ko-

nuşma için bir poster basılacağı söylendi, ben de bir konuya karar vermek zorunda kaldım.

Ancak o hafta, bir haber aldım: En son tedavim de işe yaramamıştı. Birkaç aylık ömrüm kalmıştı.

Konuşmayı iptal edebileceğimi biliyordum. Herkes anlayış gösterirdi. Âniden, yapılması gereken pek çok şey çıktı ortaya. Kendi acımla ve beni seven insanların üzüntüsüyle ilgilenmek zorundaydım. Kendimi, aile ilişkilerini düzene sokmaya vermek zorundaydım. Ve yine de, her şeye rağmen, konuşma yapma fikrinden vazgeçemezdim. Gerçekten de son konuşma olacak bir son konuşma yapmak fikri, beni harekete geçirdi. Ne diyebilirdim? Nasıl karşılanacaktı? Tamamlayabilecek miydim?

“Vazgeçmemi anlayışla karşılayacaklardır,” dedim eşim Jai’ye, “ama gerçekten yapmak istiyorum.”

Jai, her zaman beni neşelendirmişti. Ben heyecanlıyken, o da öyledir. Ama tüm bu son-konuşma fikrine karşı temkinliydi. Pittsburgh’dan Güneydoğu Virginia’ya yeni taşınmıştık. Böylece ölümünden sonra, Jai ve çocuklar, ailenin yakınında olacaklardı. Jai, değerli zamanımı, saatlerimi bir konuşma hazırlamaya adayıp sonra da onu yapmak için Pittsburgh’a dönmem yerine, çocuklarımla ya da yeni evimizi yerleştirmekle geçirmem gerektiğini düşünüyordu.

“Bana bencil de,” dedi Jai. “Ama senin tamamını istiyorum. Bu konuşma üzerinde çalışarak geçireceğin her zaman, kayıp zaman, çünkü çocuklarından ve benden uzakta bir zaman olacak.”

Logan, Chloe, Jai, Ben ve Dylan

Onun bu endişesini anlıyordum. Hastalandığım zaman, Jai'ye ve onun isteklerine saygı göstereceğime yemin etmiştim. Hastalığımla birlikte onun yaşamına gelen yükleri, elimden geldiğince hafifletmek, benim görevimdi. Bu yüzden, sabahın erken saatlerini, ailemin, benim içinde olmayacağım geleceği için düzenlemeler yaparak geçirdim. Yine de, kendimi o son konuşmayı yapma fikrinden vazgeçiremiyordum.

Akademik kariyerim boyunca, oldukça güzel konuşmalar yaptım. Ama bilgisayar bilim departmanındaki en iyi

konuşmacı olarak anılmak, Yedi Cücelerin en uzun boylusu olarak tanınmak gibiydi. Ve o anda, içimde çok daha fazlasının olduğunu, eğer elimden gelenin en iyisini yaparsam, insanlara özel bir şeyler sunabileceğimi hissettim. "İrfan" güçlü bir kelime, ama belki de buydu.

Jai hâlâ bu konuda mutlu değildi. Sonuçta konuyu, birkaç aydır gitmeye başladığımız psikoterapist, Michele Reiss'a açtık. Michele'in uzmanlık alanı, aile üyelerinden biri ölümcül bir hastalığa yakalandığında, ailelere yardımcı olmaktır.

"Randy'yi tanıyorum," dedi Jai, Dr. Reiss'a. "İşkoliktir. Konuşmayı toparlamaya başladığında, nasıl biri olacağını iyi biliyorum. Tüketici olacak." Konuşma, diye iddia etti, yaşamımızda başa çıkmaya çalıştığımız konulardan gereksiz bir uzaklaşma olacak.

Jai'yi üzen bir başka konu: Konuşmayı planlandığım gün yapacak olmam. Bir gün önceden Pittsburgh'a gitmem gerekecekti ve o gün, Jai'nin kırk birinci yaş günüydü. "Bu benim, birlikte kutlayabileceğimiz son yaş günüm," dedi bana. "Beni gerçekten yaş günümde yalnız mı bırakacaksın?"

Kesinlikle, o gün Jai'den ayrılma düşüncesi, benim için oldukça ıstıraplıydı. Ve buna rağmen, konuşma yapma fikrinden uzaklaşmıyordum. Bunu, kariyerimin son ânı, "iş aileme" son bir elveda deme fırsatı olarak görmeye başlamıştım. Ayrıca kendimi, son konuşma yapmanın, emekliye ayrılan bir beyzbol oyuncusunun topu üst kenara son kez sürüşüne denk olduğunu hayâl ederken buldum. *The Natural* adlı filmdeki o son sahneyi hep sevmiştim. Yaşlı, yaralı oyuncu Roy Hobbs'un son kez sayı vuruşu yaptığı sahneyi.

Dr. Reis, beni ve Jai'yi dinledi. Jai'de, tüm yaşamını eşiyile geçirebileceği bir yaşam kurmak, çocuklarının birer

yetişkin olduğunu görmek için yıllarını harcamaya niyet etmiş, güçlü ve sevgi dolu bir kadın gördüğünü söyledi. Şimdi yaşamımız, birkaç aya sıkıştırılmak zorundaydı. Ben de, Dr. Reis, henüz ev yaşamına çekilmeye ve ölüm yatağına tırmanmaya kesinlikle hazır olmayan bir adam görmüştü. “Bu konuşma, önemseydiğim pek çok insanın, beni bir bedende görebilecekleri son fırsat olacak,” dedim net bir ifadeyle. “Burada, benim için gerçekten önemli olan şeyi düşünmek, insanların beni nasıl hatırlayacağını belirlemek ve bu sırada yapabileceğim her ne varsa yapmak için bir fırsat var.”

Dr. Reis, Jai ve beni, pek çok kez ofis koltuğunda oturmuş, birbirimize sıkıca kenetlenmiş, ikimiz de ağlarken gördü. Aramızdaki büyük saygıyı görebildiğini söyledi ve son zamanlarımızı doğru bir şekilde geçirebilme arzumuzdan etkilendi. Ancak, benim konuşma yapıp yapmayacağıma karar vermenin, Jai'nin rolü olmadığını söyledi. “Sen, kendin karar vereceksin,” dedi ve birbirimizi içtenlikle dinlememiz için bize cesaret verdi. Böylece, ikimiz için de doğru olanı yapabilecektik.

Jai'nin ketumluğunu göz önünde bulundurduğumda, beni teşvik eden noktaları dürüstçe değerlendirmem gerektiğini biliyordum. Bu konuşma, neden benim için bu kadar önemliydi? Bu bana ve diğer herkese, hâlâ hayatta olduğumu hatırlatmak için bir fırsat mıydı? Hâlâ performans sergileyebilecek cesarete sâhip olduğumu kanıtlamak için? Bir ilgi-aşışının son kez gösteriş yapabileme dürtüsü müydü? Yanıt, hepsi için evetti. “Yaralı bir aslan, hâlâ kükreyebiliyor mu, bilmek ister,” dedim Jai'ye. “Bu, itibar ve özsaygıyla ilgili ve kibirlilikle aynı şey değil.”

Burada başka bir şey daha vardı. Bu konuşmayı, hiç goremeyeceğim geleceğe doğru bir araç olarak görüyordum.

Jai'ye, çocuklarımızın yaşlarını hatırlattım: beş, iki ve bir. “Bak,” dedim. “Beş yaşında, Dylan'ın bana dâir birkaç

anısı olacak. Ama gerçekten ne kadarını hatırlayacak? Sen ve ben, beş yaşında olduğumuz zamana dâir, ne kadar şey hatırlıyoruz? Dylan, onunla nasıl oynadığımı ya da nelere güldüğümüzü hatırlayabilecek mi? En iyi ihtimâlle, belli belirsiz olacak.

“Peki, ya Logan ve Chloe? Onların hiçbir anısı olmaya bilir. Hiçbir şey. Özellikle Chloe. Sana şu kadarını söyleyebilirim: Çocuklar büyüdüğünde, kesinlikle, yürekleri ağrıyarak ‘Babam nerede? Nasıl biriydi?’ sorularını soracakları bir süreçten geçecekler. Bu konuşma, onlara ihtiyaçları olan yanıtları verebilir.” Jai'ye, Carnegie Mellon'da konuşmayı kaydettireceğimi söyledim. “Sana bir DVD vereceğim. Çocuklar büyüdüğünde, onlara izlettirebilirsin. Kim olduğumu ve neye önem verdiğimi anlamalarına yardımcı olacaktır.”

Jai beni dinledi ve beklediğim soruyu sordu. “Çocuklarına söylemek istediğin şeyler varsa ya da onlara tavsiyelerde bulunmak istiyorsan, neden kamerayı tripodun üzerine koyup burada, salonda kendini çekmiyorsun?”

Belki orada haklıydı. Belki değil. Ormandaki o aslan gibi, benim doğal ortamım da bir üniversite kampusu, öğrencilerin karşıtıydı. “Öğrendiğim bir şey varsa, o da,” dedim Jai'ye, “aileler çocuklarına bir şeyler anlattıklarında, dışarıdan da onay almaları kötü bir şey değildir. Eğer ben seyircilerin doğru zamanda gülmelerini ve alkışlamalarını sağlayabilirsem, belki bu, çocuklarıma anlattığım şeye ağırlık katar.”

Bana, ölmekte olan şovmenine baktı ve sonunda teslim oldu. Çocuklara bir miras bırakmak için kafa yorduğumu biliyordu. Tamam. Belki bu konuşma, bunun için bir yol olurdu.

Ve böylece, Jai'nin yeşil ışığıyla, önümde aşılacak bir mücadele oldu. Bu akademik konuşmayı, nasıl çocuklarımızda yıllarca yankı uyandıracak bir şeye dönüştürebilirdim?

Konuşmanın, kanserime odaklanmasını istemediğinden emindim. Tıbbî hikâyem belliydi ve bunun üzerinden defalarca geçmiştim. Hastalıkla nasıl başa çıktığım ya da bana ne gibi yeni bakış açıları kazandırdığında dâir bir konuşma yapmak ise, bana pek cazip gelmiyordu. Pek çok insan, konuşmanın ölümle ilgili olacağını düşünecekti. Ama yaşamakla ilgili olmak zorundaydı.

**

“Beni eşsiz yapan nedir?”

Yanıtlamak istediğim sorunun bu olduğuna karar verdim. Belki bu soruyu yanıtlamak, söyleyeceklerimi anlamama yardımcı olacaktı. Jai ile, Johns Hopkins’te bir doktorun bekleme odasında oturmuş, bir başka patoloji raporunun gelmesini bekliyor ve düşüncelerimi ona aktarıyordum.

“Kanser beni eşsiz yapmaz,” dedim. Bunun tartışılacak bir yanı yoktu. Amerika’da, bir yılda sâdece pankreas kanseri teşhisi konan insan sayısı 37.000’den fazlaydı.

Kendimi nasıl tanımlayacağım konusunda çok düşündüm: bir öğretmen, bir bilgisayar bilimcisi, bir baba, bir eş, bir evlât, bir arkadaş, bir ağabey, öğrencilerim için bir akıl hocası. Bunlar, benim taşıdığım rollerdi. Peki, bu rollerden herhangi biri, beni eşsiz kılar mıydı?

Kendime dâir oldukça sağlıklı bir düşünce yapım olsa da, bu konuşmanın, bir cesaret gösterisinin ötesinde olması gerektiğini biliyordum. Kendime sordum: “Benim, sâdece benim, insanlara sunacak neyim var?”

Ve sonrada, orada, o bekleme odasında, ne olduğumu buldum. Bir anda aklıma geldi: Sâhip olduğum tüm başarılarım, sevdiğim her şey, çocukken sâhip olduğum hayâllere ve hedeflere dayanıyordu ... ve çoğunu gerçekleştirmeyi

başarmış olmama. Benim eşsizliğim, kırk altı yıllık yaşamımı tanımlayan –en anlamlılarından kesinlikle garip olanlarıma kadar– o hayâllerden geliyordu. Kansere rağmen, çok şanslı bir adam olduğuma inandım, çünkü bu hayâlleri gerçekleştirebilmişim. Ve bunu, büyük ölçüde, hayatım boyunca karşıma çıkan olağanüstü insanlardan öğrendiğim şeyler sâyesinde başarmıştım. Eğer hissettiğim bu heyecanı hikâyeme aktarabilirsem, benim konuşmam, başkalarının da, hayâllerini gerçekleştirmeleri için yol bulmalarına yardımcı olabilir, diye düşündüm.

O bekleme odasında, yanımda dizüstü bilgisayarım vardı ve bu ilhamla, konuşmayı düzenleyenlere hemen e-posta gönderdim. Sonunda onlar için bir başlık bulduğumu söyledim. “Gecikme için özür dilerim,” dedim. “Şöyle diyelim: ‘Gerçekten Çocukluk Hayâllerinizi Gerçekleştirebilmek’.”

2

Bir Dizüstü Bilgisayarındaki Yaşamım

TAM OLARAK, NASIL ÇOCUKLUK HAYÂLLERİNİZİ Sınıflandırırsınız? Başka insanların, kendi çocukluk hayâlleriyle tekrar ilişki kurmasını nasıl sağlarsınız? Bir bilimci olarak, bunlar genelde benim ilgi alanım olan sorular değildi.

Dört gün boyunca, Virginia'daki yeni evimizde, bilgisayarın başında oturmuş bir Powerpoint sunumu hazırlarken, slaytları ve resimleri taradım. Her zaman görsel düşünen biri olmuşumdur, bu yüzden konuşmam da metin olmayacaktı. Ama çocukluk hayâlleriyle ilişkili düzinelerce olağandışı resmin yanında, ailemin, öğrenci ve meslektaşlarımın 300'den fazla resmini topladım. Belirli slaytlara birkaç kelime koydum, deyiş gibi. Sahneye çıktığımda, o kelimeler bana, ne söyleyeceğimi hatırlatacaktı.

Konuşma üzerinde çalışırken, her doksan dakikada bir sandalyemden kalkıp çocuklarımda ilgileniyordum. Jai, hâlâ aile yaşamımla ilişkide kalmaya özen gösterdiğimi gördü, ama yine de, konuşma üzerinde gereğinden fazla zaman harcadığımı düşünüyordu, özellikle de yeni eve henüz taşındığımız için. Doğal olarak, benim de, evin dört bir yanına serilmiş kutularla ilgilenmemi istiyordu.

Önce, Jai, konuşmaya katılmayı planlamadı. Taşınmamızın ertesinde, çocuklarla birlikte Virginia'da kalıp, yapılması gereken şeylerle ilgilenmesi gerektiğini düşündü. Ben sürekli, "Seni orada istiyorum," dedim.

Aslında, onun orada olmasına ihtiyacım vardı. Ve sonunda, o da benimle birlikte, konuşmanın olacağı günün sabahında, Pittsburgh'a uçmaya karar verdi.

Ancak benim bir gün önce Pittsburgh'da olmam gerekiyordu, böylece 17 Eylül'de, Jai'nin kırk bir yaşına bastığı gün, saat 13:30'da eşimi ve çocukları öpüp havaalanına gittim. Onun yaş gününü, bir gün önce erkek kardeşinin evinde, küçük bir partiyle kutlamıştık. Yine de, benim gidişim, Jai için, bu yaş gününde ve gelecek diğer günlerde onun yanında olamayacağımı hatırlatan kötü bir etken oldu.

Pittsburgh'a geldim ve San Francisco'dan oraya gelen arkadaşım Steve Seabolt tarafından karşılandım. Arkadaşlığımız yıllar öncesine, benim, onun genel müdürü olduğu video-oyun yapımcısı Electronic Arts'ta öğretim üyeliği yaptığım günlere dayanıyordu. Kardeş kadar yakın olmuştuk.

Steve ve ben kucaklaştık, bir araba kiraladık ve birlikte, gülüp sohbet ederek yola çıktık. Steve, dışçiden geldiğini söyledi, ben de artık dışçıye gitmeme gerek kalmadığını söyleyerek hava attım.

Bir şeyler yemek için bir restorana girdik ve ben dizüstü bilgisayarımı masanın üzerine koydum. Şimdi 280'e indirdiğim slaytlarımı gösterdim. "Yine de çok fazla," dedi Steve. "Sen sunumu bitirdiğinde, herkes bayılmış olacak."

Garson, otuzlu yaşlarında, sarışın bir kadın, masamıza geldiğinde, ben de ekranda çocuklarımdan resmini gösteriyordum. "Şirin çocuklar," dedi ve isimlerini sordu. "Bu Dylan, Logan, Chloe ..." Garson, kendi kızının isminin de Chloe olduğunu söyledi ve tesadüfe güldük. Steve ve ben, Powerpoint'le ilgilenmeyi sürdürdük. Odaklanmam da yardımcı oluyordu.

Garson yemeklerimizi getirdiğinde, hâmileliğinden ötürü tebrik ettim. "Çok mutlu olmalısın," dedim.

“Tam olarak değil,” diye yanıtladı. “Kaza oldu.”

O uzaklaşırken, ben açık sözlülüğüne şaşırmıştım. Onun söylediği şey, hem yaşama gelişimimizde ... hem de yaşamdan ayrılışımızda rol oynayan kaza eseri unsurları hatırlattı bana. O, kazayla hâmile kalmış, bir gün bebeğini deli gibi sevecek bir kadındı. Bense, kanser kazasıyla, üç çocuğumu, benim sevgim olmadan büyüme mahkûm ediyordum.

Bir saat sonra, oteldeki odamda tek başıma oturmuş, sohbet sırasında aldığım fikirlerle resimleri düzenlemeyi sürdürürken, aklıma çocuklarım geldi. Odadaki kablosuz internet bağlantısı pek iyi değildi, bu da gerçekten sinir bozucuydu, çünkü ben hâlâ internetten resimler bakıyordum. Bir de bu yetmezmiş gibi, birkaç gün önce aldığım kemoterapi tedavisinin yan etkilerini hissetmeye başlamıştım. Kramplar giriyordu, mide bulantısı ve ishal başlamıştı.

Gece yarısına kadar çalıştım, uyuyakaldım ve sabah 5’te, panik içinde uyandım. Bir yanım, konuşmanın sorunsuz olacağından şüpheliydi. Kendi kendime düşündüm: “Tüm yaşam hikâyeni bir saatte anlatmaya çalışırsan, böyle olur.”

Düşündüm, düşündüm, düşündüm. Saat 11 olduğunda, daha iyi anlatabilirim diye düşündüm; belki işe yarardı. Duş aldım, giyindim. Öğlen, Jai havaalanından geldi ve öğle yemeğinde Steve’le bana katıldı. Ciddi bir sohbet oldu. Steve, Jai ve çocuklarla ilgileneceğine söz verdi.

Saat 13:30’da, yaşamımın büyük bir kısmını geçirdiğim, kampüsteki bilgisayar laboratuvarına, benim adım verildi; kapının üzerine, ismimin konuluşunu izledim. Saat 14:15’te ofisimdeydim. Kendimi yine kötü hissediyordum. Kemoterapiden dolayı bitkin ve halsizdim. Sahneye çıkarken, önlem olarak yetişkin bezi taksam mı, diye düşünmeden edemedim.

Steve, bir süre ofisimde dinlenmem gerektiğini söy-

ledi, ben de öyle yaptım. Ama bilgisayarım kucağımdaydı, böylece oyalanmayı sürdürdüm. Atmış slayt daha eledim.

Saat 15:30 olduğunda, birkaç kişi, konuşmamı dinlemek için kuyruk olmaya başladı. Kendimi koltuktan kaldırdım ve konferans salonuna yapacağım yürüyüş için, destekçilerimi toplamaya başladım. Bir saatten az bir süre içinde, sahnede olmam gerekiyordu.

3

Odadaki Fil

JAI ÇOKTAN SALONA GİRMİŞTİ. 400 KİŞİLİK SALON AĞZINA kadar doluydu ve ben podyumu kontrol etmek ve eşyalarımı düzenlemek için sahneye çıktığımda, ne kadar gergin olduğumu görebiliyordu. Dosyalarımı hazırlamakla uğraşırken, Jai, kimseyle göz teması kurmadığımı fark etmiş. Bir arkadaşımı ya da eski öğrencilerimden birini görürüm ve o göz temasıyla duygusal olarak etkilenirim diye kalabalığa bakmadığımı düşünmüş.

Ben hazırlanırken, seyirciler arasında bir hareketlenme oldu. Sâdece pankreas kanserinden ölmekte olan bir adamı görmeye gelenlerin kafasında, elbette sorular vardı: Bu benim gerçek saçım mıydı? (Evet, kemoterapi süresince saçlarım dökülmedi.) Konuşmaya başladığımda ölüme ne kadar yaklaştığımı hissedebilecekler miydi? “Yanıtım: Sâdece izle!”

Birkaç dakika sonra başlayacak olmama rağmen, podyumda dolanmaya, bazı slaytları silip, diğerlerini düzenlemeye devam ettim. Başlamam için işaret verildiğinde, ben hâlâ çalışıyordum. “Başlamaya hazırız,” dedi biri bana.

Takım elbise giymemiştim. Kravat takmamıştım. Oraya, profesörlerin giydiği, dirsekleri deri kaplı bir tüvit ceketle çıkmayacaktım. Onun yerine, konuşmamı yapmak için, dolabımda bulduğum en uygun çocukluk hayâli kıyafetimi giymeyi tercih ettim.

Gerçekten, ilk bakışta, arabalı serviste yemeğinizi sipariş verdiğiniz adama benziyordum. Ama aslında, kısa kollu

polo tişörtümün logosu, bir onur amblemiymi, çünkü o, Walt Disney Hayâlcileri –bu fantezileri yaratan sanatçıları, yazarları ve mühendisler– tarafından giyilenlerden biriydi. 1995 yılında, altı ayımı Hayâlciler olarak geçirmiştim. Bu benim yaşamımın en güzel olayı, bir çocukluk hayâlinin gerçekleştirilmesiydi. Zaten bu yüzden, Disney’de çalıştığım dönemde bana verilen oval “Randy” rozetini takıyordum. O yaşam deneyimine ve “Hayâle edebiliyorsan, yapabilirsin de,” diyen Walt Disney’in kendisine takdirimi sunuyordum.

İzleyicilere geldikleri için teşekkür edip birkaç espri yaptım ve sonra şöyle dedim: “Eğer aranızda, salona girmiş ama olayın aslını bilmiyor olanlarınız varsa, babam her zaman bana, odada bir fil varsa, onu mutlaka tanıtır derdi. CT taramalarımı bakarsanız, karaciğerimde aşağı yukarı on adet tümör var ve doktorlar bana üç ila altı ay ömrüm kaldığını söylediler. Bir ayı geçti, hesabı siz yapın.”

Karaciğerimin dev CT taramalarından biri, önümdeki ekrana yerleştirdim. Slaytın adı “Odadaki Fil” idi ve her bir tümöre kırmızı oklar yerleştirerek hepsini belirtmiştim.

Slaytı bir süre ekranda bıraktım, böylece izleyiciler, okları tâkip edip tümörlerimi sayabileceklerdi. “Tamam,” dedim. “İşte, durum bu. Değiştirebileceğimiz bir şey yok. Sâdece nasıl karşılık vereceğimize karar verebiliriz. Bize dağıtılan kartları değil, eli nasıl oynayacağımızı değiştirebiliriz.”

O anda, kendimi son derece sağlıklı, eski Randy gibi hissediyor, kalabalık bir izleyici kitlesinin etkisiyle güçleniyordum. Oldukça sağlıklı da görünüyordum ve muhtemelen bazıları, benimle ölüm arasında bir ilişki kuramıyordu. Ben de söyledim. “Eğer olmam gerektiği gibi mahvolmuş ya da somurtkan görünmüyorsam, sizi hayâl kırıklığına uğrattığım için üzgünüm”, dedim ve insanlar güldükten sonra devam ettim: “Emin olun, inkâr aşamasında değilim.

Neler olup bittiğinden habersiz de değilim.”

“Ailem –üç çocuğum ve eşim– hepimiz sâdece kaçtık. Virginia’da çok güzel bir ev aldık ve bunun sebebi, orası bir aile için çok daha iyi bir yer.” Yeni aldığımız evimizin bir resmini gösterdim. Ev resminin üzerindeki başlık: “İnkâr etmiyorum.”

Amacım: Jai ve ben, ailemizi yerinden sökmeye karar vermiş ve ondan sevdiği yuvasını ve onu önemseyen arkadaşlarını terk etmesini istemiştım. Çocukları, Pittsburgh’daki oyun arkadaşlarından ayırmıştık. Pittsburgh’da kalıp benim ölmemi bekleyebilecekken, yaşamlarımızı toplayıp kendimizi yeni yaşamımızın kasırgasına savurduk. Bunu yaptık, çünkü ben gittikten sonra, Jai ve çocukların, onun ailesinin ona yardımcı olup sevgi gösterecekleri bir yerde yaşamaya ihtiyacı olacağını biliyorduk.

Ayrıca izleyicilerimden, iyi görünüp nispeten iyi hissetmemin sebebinin, bedenimin, doktorların bana verdiği yıpratıcı kemoterapi ve radyoterapinin etkilerinden kurtulmaya başlaması olduğunu bilmelerini istedim. Şimdi, katlanılması daha kolay, hafifletici bir kemoterapi görüyordum. “Ben şu anda harikulade sağlıklıyım,” dedim. “Demek istediğim, bilişsel çelişkiye dâir görebileceğiniz en büyük şey, benim gerçekten sağlıklı görünüyör olmamdır. Hatta çoğunuzdan daha sağlıklı görünüyorum.”

Sahnenin ortasına doğru ilerledim. Birkaç saat önce, yapmak üzere olduğum şeyi yapabilecek takatim olduğundan emin değildim, ama şimdi kendimi yürekli ve etkili hissediyordum. Yere yatıp sınav çekmeye başladım.

Seyircilerin kahkahaları ve şaşkın alkışları arasında, neredeyse herkesin gerginliğini attığını ve derin bir nefes aldığını duyabiliyordum. Ben sâdece ölmekte olan bir adam değildim. Ben sâdece bendim. Başlayabilirdim.

II

Gerçekten Çocukluk Hayâllerinizi Gerçekleştirmek

Benim Çocukluk Hayâllerim:

- Sıfır yerçekiminde olmak
- Amerikan Futbol Liginde (NFL) oynamak
- Dünya Kitap ansiklopedisine makale yazmak
- Kaptan Kirk olmak
- Oyuncak hayvanlar kazanmak
- Bir Disney Hayâlcisi olmak

Konuşmamdan bir slayt...

“İkinci baş numarasını anlayabildiniz mi?”

Sonra söyledim: Bu konuşma sâdece salondakiler için değildi. “Çocuklarım içindi.”

Son slayta tıkladım; salıncağımızda, sağ kolumda gülümseyen Logan, sol kolumda tatlı Chloe ve omzunda mutlu bir şekilde oturan Dylan ile resmimize.

Hâtıralar

Randy, Kennywood adlı Pittsburgh eğlence parkında Dylan'a peluş hayvanları kazanmayı öğretirken. Yaz 2007.

Logan, eğlence parkında kocaman bir peluş hayvan taşımının tadını çıkarırken. Yaz 2007.

Randy, köpeğiyle. 1965.

Randy, Steve Seabolt (solda), ve Jack Sheriff (sağda) sürüş yolculuklarında. Sonbahar 2007.

Randy, Chloe, Logan ve Dylan yakından bir hindiyi inceliyor. Kasım 2007.

Randy, Chloe (solda) ve Dylan. Aralık 2007.

Randy plajda oynuyor. Temmuz 1965.

Yetişmekte olan bir bilim insanı olarak Dylan. Aralık 2007.